ב"ה | כ"ח טבת - י"א שבט תשפ"ב | כ' - ל"ב מגילה | שנה עשירית

מחודדים

ת"ר ושננתם שיהיו דברי תורה מחודדים בפיך (קידושין ל.)

גליון 234

סיכומי דף היומי
מערכת: 073-249-0403
sikumhadaf12@gmail.com
לע"נ
הגה"ח ר' **פינחס רוזנבוים** זצ"ל
נלב"ע כ"ו ניסן תשע"ז

הגליון השבוע מוקדש לרפואת
גבריאל צבי בן **מלכה** לרפו"ש

מגילה דף כ' . שב"ק מברכים שובבי"ם פרשת וארא - כ"ח טבת תשפ"ב

דף כ' - ע"א

רבי יהודה מתיר קריאת המגילה בקטן (עי' לעיל דף י"ט: בהגיע לחינוך), וסיפר שכשהיה קטן קרא לפני רבי טרפון וזקנים בלוד, אמרו לו אין מביאים ראיה מן הקטן. וכן סיפר רבי שכשהיה קטן קרא לפני רבי יהודה, אמרו לו שמלבד שאין מביאים ראיה מן הקטן אפילו אם גדול היה - אין מביאים ראיה מן המתיר.

משנה . אין קוראים קריאת המגילה של יום אלא אחר הנץ החמה - שנאמר 'והימים האלה נזכרים ונעשים', ואם קרא מעלות השחר יצא - שיום הוא, אלא לפי שאין הכל בקיאים בו צריכים לכתחילה להמתין עד הנץ החמה.

אין מלים אלא מהנץ החמה - שנאמר 'וביום השמיני', ואם מל מעלות השחר יצא.

מזים על מי שנטמא בטומאת מת ביום ג' וז' ולא בלילה - שנאמר 'והזה הטהור על הטמא ביום השלישי וביום השביעי', ולכתחילה מהנץ החמה, ובדיעבד מעלות השחר.

זב וטמא מת שצריכים לטבול ביום שביעי לספירתם אינם יכולים לטבול בלילה בכניסת יום שביעי - שהוקש טבילה להזאה, וטובלים מהנץ החמה למחרת, ובדיעבד מעלות השחר.

שומרת יום כנגד יום בימי זיבות טובלת ביום המחרת - אין דינה כראיה ראשונה של זב שהוקש לבעל קרי שטובל באותו יום, שלומדים מ'כמשכב נדתה יהיה לה שצריכה ספירת יום אחד, ובלילה אינה טובלת אף שעשתה מקצת שמירה - שספירת לילה אין שמה ספירה כשם שספירת ז' נקיים אינם אלא ביום שנאמר 'שבעת ימים', ולכן רק למחרת (מהנץ החמה, ובדיעבד מעלות השחר) שעשתה מקצת שמירה יכולה לטבול.

דף כ' - ע"ב

כל מצוה שדינה ביום יוצאים בדיעבד משעלה עמוד השחר, לרבא - שנאמר 'ויקרא אלוקים לאור יום' למאיר ובא קרא יום, ולרבי זירא (שהקשה מאי שנא מ'ולחושך קרא לילה' שאין לפרש למחשיך ובא שאינו לילה עד צאת הכוכבים) - שנאמר 'ואנחנו עושים במלאכה... מעלות השחר...', והיו עושים מלאכה רק ביום כמו שכתוב 'והיו לנו הלילה משמר והיום מלאכה'.

זריזים מקדימים למצוות אך אף על פי כן דבר שמצוותו ביום כשר כל היום, מצוותו בלילה כשר כל הלילה.

משנה . כל היום כשר: לקריאת מגילה - 'והימים האלה נזכרים ונעשים' / לקריאת ההלל - 'ממזרח שמש עד מבואו', או 'זה היום עשה ה'' / לנטילת לולב - 'ולקחתם לכם ביום הראשון' / לתקיעת שופר - 'יום תרועה' / למוספים - 'דבר יום ביומו' / לתפילת המוספים - כמוספים עשאו רבנן / לוידוי יום הכיפורים - 'וכיפר בעדו ובעד ביתו' בכפרת דברים הכתוב מדבר וכפרה ביום שנאמר 'כי ביום הזה יכפר' / לוידוי פרים של העלם דבר וכהן המשיח - גזירה שווה כפרה כפרה מיום הכיפורים / לוידוי מעשר - 'ואמרת לפני ה' אלוקיך בערתי...' וסמיך ליה 'היום הזה ה' אלוקיך מצוך' / לסמיכה ושחיטה - 'וסמך ושחט' ובשחיטה כתיב 'ביום זבחכם' / לתנופה - 'ביום הניפכם את העומר' / להגשה - 'הוקש לתנופה' / למליקה לקמיצה להקטרה להזיה - 'ביום צוותו את בני ישראל להקריב את קרבניהם' וכולם צרכי הקרבה המעכבים את קרבן / להשקיית סוטה - 'ועשה לה הכהן את כל התורה הזאת' וילפינן תורה תורה מ'על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט' ומשפט ביום / לעריפת עגלה - כפרה כתוב בה כקדשים / לטהרת מצורע - 'זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו'.

כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטיר חלבים ואברים.

מגילה דף כ"א . יום א' פרשת בא - כ"ט טבת תשפ"ב

לעילוי נשמת האשה החשובה מרת שינדל חיה חוה גאסט ע"ה בת הר"ר משה ז"ל
נלב"ע כ"ט טבת תשע"ד

דף כ"א - ע"א

כל הלילה כשר לקצירת וספירת העומר, והבאת העומר ביום.

'זה הכלל דבר שמצוותו ביום כשר כל היום' - לרבות סידור וסילוק הבזיכים ולחם התמיד, וכדעת רבי יוסי הסובר שאפילו סילק הישנה שחרית וסידר החדשה ערבית אין בכך כלום, ומה שכתוב בלחם הפנים 'לפני תמיד' היינו שלא ילין שולחן בלא לחם, אבל לחכמים מתפרש הפסוק כפשוטו - טפחו של מסדר בצד טפחו של מסלק שנעשה על ידי ארבע כהנים בבת אחת.

'זה הכלל דבר שמצוותו בלילה כשר כל הלילה' - לרבות אכילת פסחים, ושלא כרבי אלעזר בן עזריה הסובר שנאכל רק עד חצות, משום שנאמר 'ואכלו את הבשר בלילה הזה' והיינו עד חצות שלומדים מ'ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה' ומכת בכורות היתה בחצות.

פרק הקורא את המגילה

משנה . הקורא את המגילה אם רצה עומד אם רצה יושב, אבל אין קוראים בצבור בתורה מיושב שכתוב 'ואתה פה עמוד עמדי' כביכול אף הקדוש ברוך הוא בעמידה.

קראו המגילה שתים ביחד יצאו, ולא אומרים תרי קלי לא משתמע, שכיון שחביבה נותנים דעת ושומעים, מה שאין כן בתורה שבעלמא תרי קלי לא משתמע.

'ואתה פה עמוד עמדי' - שלא ישב רב על גבי מטה וישנה לתלמידו שהוא על גבי קרקע, אלא או שניהם על המטה או שניהם על גבי קרקע.

מימות משה ועד רבן גמליאל לא היו לומדים תורה אלא מעומד, משמת רבן גמליאל ירד חולי לעולם והיו לומדים מיושב, ובטל כבוד התורה.

ישוב סתירת הפסוקים 'ואשב בהר' 'ואנוכי עמדתי בהר': לרב - כשלומד מפי הקדוש ברוך הוא עומד וכששונה לבדו מה שלמד יושב, לרבי חנינא - לא עומד ולא יושב אלא שוחה, לרבי יוחנן - אין ישיבה אלא לשון עכבה, לרבא - דברים רכים ונוחים מעומד, והקשים מיושב.

דף כ"א - ע"ב

בתורה אחד קורא ואחד מתרגם, ולא אחד קורא ושנים מתרגמים - שתרי קלי לא מישתמע וצריך שיהיו הנשים ועמי הארץ שאין מכירין בלשון הקודש מבינים את המצוות, וכל שכן שאין שנים קוראים דתרי קלי לא מישתמע.

בנביא אחד קורא ושנים מתרגמים - שנביאים אין מקפידים שיבינו הנשים ועמי הארץ, אך לא יהיו שנים קוראים.

הלל ומגילה אפילו עשרה קוראים, כיון שחביב נותנים דעת ושומעים.

מברכים לפני קריאת המגילה כשם שמברכים על כל המצוות עובר לעשייתם, ומברך: על מקרא מגילה, שעשה נסים, ושהחיינו.

כל המצות כולם מברך עליהם עובר לעשייתם וזה קודם לעשייתם, כמו שכתוב 'וירץ... ויעבור את הכושי', או 'והוא עבר לפניהם', או 'ויעבור מלכם לפניהם וה' בראשם'.

מקום שנהגו לברך אחר קריאת המגילה יברך - 'ברוך... הרב את ריבנו... ברוך אתה ה' הנפרע לישראל מכל צריהם, לרבא - הא-ל המושיע, לרב פפא יאמר שניהם 'הנפרע לישראל מכל צריהם הא-ל המושיע', ובמקום שלא נהגו לברך אחריה לא יברך.

בשני וחמישי ובשבת במנחה - קוראים שלשה, אין פוחתים ואין מוסיפים עליהם ואין מפטירים בנביא, שלא יקשה לציבור - שני וחמישי ימי מלאכה, ושבת במנחה הוא סמוך לחשיכה.

שלשה קרואים כנגד - לרב אסי תורה נביאים וכתובים, לרבא כהנים לוים וישראלים.

אין פוחתים מעשרה פסוקים בקריאת התורה שבבית הכנסת, ופסוק 'וידבר' עולה מן המנין אף על פי שאין ללמוד ממנו כלום.

עשרה פסוקים שבקריאת התורה, כנגד - לרבי יהושע בן לוי עשרה בטלנים שבבית הכנסת, לרב יוסף עשרת הדברות, לרבי יוחנן עשרה מאמרות שבהם נברא העולם, שבראשית נמי מאמר הוא שאף שמים וארץ במאמר נבראו שנאמר 'בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם'.

כל אחד משלשת העולים שקרא ארבע מעשר הפסוקים הוא משובח, ראשון - כמו שמצינו מתרומת הלשכה שתרמו בשלושה קופות שהיה כתוב עליהם א' ב' ג' לידע איזה מהם נתרמה ראשון להקריב ממנה ראשון שמצוה בראשון, וכן שיבח רב פפא אם קרא הראשון ארבע פסוקים. **שני** - שנאמר 'אל מול פני המנורה יאירו' שמצדד פני הנרות לנר המערבי ונר המערבי כלפי השכינה ומכאן שהאמצעי משובח. **שלישי** - שמעלים בקודש ולא מורידים.

הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה, מעיקרא הפותח מברך לפניה והחותם לאחריה, ועכשיו תיקנו שכל העולים מברכים לפניהם ולאחריהם משום הנכנסים והיוצאים שלא יאמרו שאין מברכים לפניה או לאחריה.

בראשי חדשים וחולו של מועד קוראים ארבעה, אין פוחתים ומוסיפים עליהם, ואין מפטירים בנביא - שיש ביטול מלאכת דבר האבד. **זה הכלל** - כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קוראים ארבעה. **ביום טוב** - חמישה, **ביום הכיפורים** - ששה, **בשבת** - שבעה, אין פוחתים מהם אבל מוסיפים עליהם, ומפטירים בנביא.

מגילה דף כ"ב . יום ב' פרשת בא - ר"ח שבט תשפ"ב

דף כ"ב - ע"א

קריאת התורה של ראש חודש שאל עולא בר רב את רבא איך מחלקים אותה בין הארבע העולים, שאם יקראו שנים כל אחד שלש פסוקים מפרשת התמיד (שהיא ח' פסוקים) ישאר שני פסוקים מפרשת התמיד ואין משיירים בפרשה פחות משלש פסוקים, ואם יקראו שנים כל אחד ארבע פסוקים, איך נחלק פרשת 'וביום השבת' (שהיא ב' פסוקים) ופרשת 'ובראשי חדשיכם' (שהיא ה' פסוקים) לשני עולים, שאין לקרוא שני פסוקים מפרשת שבת ופסוק אחד מפרשת ראש חודש - שאין מתחילים פרשה פחות משלושה פסוקים, ואם יוסיף לקרוא שלש פסוקים מראש חודש ישאר רק שני פסוקים לעולה הרביעי. והשיבו רבא: זו לא שמעתי כיוצא בה שמעתי - לענין קריאת מעמדות של יום ראשון, כדלהלן.

בקריאת מעמדות שביום ראשון קוראים פרשיות 'בראשית' 'ויהי רקיע' - 'ויהי רקיע' שהיא שלש פסוקים קורא אחד, ו'בראשית' שהיא חמש פסוקים נקרא בשנים, וכיון שאין פוחתים משלש פסוקים - לרב השני דולג שחוזר וקורא את הפסוק שגמר בו הראשון, ולשמואל - הפסוק האמצעי קורא כל אחד חציו. והלכה כרב שדולג, והעולה האמצעי דולג.

טעם מחלוקת רב ושמואל: לרב דולג ולא פוסק - שכל פסוק שלא פסקיה משה אנן לא פסקינן. לשמואל פוסק ולא דולג - משום גזירת הנכנסים והיוצאים שיסברו שקוראים רק שני פסוקים, ועדיף לפסוק כיון שאי אפשר בעניין אחר, וכפי שהתיר רבי חנינא הגדול לרבי חנינא המלמד לפסוק פסוקים לתינוקות של בית רבן כיון שלא אפשר בלאו הכי.

מחלוקת רב ושמואל אם דולג או פוסק היא רק במקום שאי אפשר בעניין אחר, כקריאת מעמדות שקוראים רק מענינו של יום, אבל לא בקריאה של שני וחמישי שיכול להמשיך ולקרוא מה שירצה, שהכל מעניינו של יום.

פרשה של ששה פסוקים - קוראים בשנים.

פרשה של חמשה פסוקים - קוראים באחד, שאי אפשר לחלקה לשנים, שיקרא אחד שלש והשני שני הנותרים ועוד מפרשה אחרת - שאסור לשייר שני פסוקים בפרשה גזירה משום היוצאים אחר העלייה הראשונה שיחשבו שהעולה השני יקרא רק שתים.

עבר הראשון וקרא רק שלושה פסוקים - לפי ת"ק יקרא השני שני פסוקים מפרשה ראשונה ופסוק נוסף מפרשה שניה, שסובר שמתחילים בפרשה פחות משלש פסוקים, ואין גוזרים משום הנכנסים אחר קריאתו של שני (שיראו שהעולה אחריו מתחיל לקרוא מהפסוק השלישי שבפרשה ויחשבו שהעולה הקודם קרא רק ב') - משום שישאלו איך קרא הקורא הקודם רק שני פסוקים ויודיעום שקרא גם מפרשה הקודמת. לדעת י"א גוזרים גם משום הנכנסים, ואין מתחילים בפרשה פחות משלש פסוקים, ולכן יקרא השני שני פסוקים מפרשה ראשונה ושלש פסוקים מפרשה השניה. והלכה כי"א.

דף כ"ב - ע"ב

שנינו במשנה 'זה הכלל כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קוראים ארבעה', ומסתפקת הגמרא אם היינו דווקא קרבן מוסף, אבל בתענית ציבור שאין בו קרבן קוראים רק שלושה, או הכוונה גם למוסף תפילה, וגם בתענית ציבור שיש הוספה של תפילת עננו קוראים ארבעה. ופשטו מברייתא דקתני שכל שיש בו ביטול מלאכה במה שמאחרים בבית הכנסת, כגון תענית ציבור ותשעה באב קוראים שלושה (לת"ק דווקא אם חל בשני וחמישי אבל אם חל בשאר ימים רק אחד קורא, ולרבי יוסי בכל אופן קוראים שלושה), ושאין בו ביטול מלאכה, כגון ראשי חדשים וחולו של מועד קוראים ארבעה'. ולרב אשי תנא דמתניתין חולק

על תנא דברייתא, שתנו 'זה הכלל כל שיש בו מוסף...' ובהכרח כוונתו לרבות תענית ציבור ותשעה באב שקוראים ארבעה. ולסתמא של גמרא אין כוונת התנא לרבות ב'זה הכלל' דינים שלא נתפרש במשנה אלא ליתן סימן.

כלל מנין העולים בקריאת התורה הוא: כל יום שיש בו עדיפות מחבירו מוסיפים בו עוד קורא, לכן בראשי חדשים ומועד שיש קרבן מוסף (ולרב אשי בדעת תנא של מתני' כן הוא גם ביום שיש בו מוסף תפילה) - קוראים ארבעה, ביום טוב שנוסף איסור עשיית מלאכה - חמישה, ביום הכיפורים שנוסף עונש כרת למחלל - ששה, בשבת שהמחלל בסקילה - שבעה.

רב עלה בתענית ציבור ובירך לפניה ולא לאחריה, וטעמו: להוי אמינא (וכן סובר רב אשי לפי האמת) שבתענית ציבור קוראים ארבעה - כיון שהיה ישראל ולא כהן בהכרח קרא שלישי, ובירך לפניה אחר שתקנו שכל אחד מהעולים מברך, ולא בירך אחריה משום שכל הטעם שתקנו שכל אחד יברך לאחריה הוא משום היוצאים, ובנוכחות רב לא היו יוצאים, וסמך על הברכה של העולה הרביעי. ולמסקנת הש"ס שאין קוראים בתענית אלא שלושה, בהכרח שרב עלה במקום כהן מפני חשיבותו (וכמו שמצינו שרב הונא עלה במקום כהן מפני שאפילו רב אמי ורב אסי שהיו הכהנים החשובים בארץ ישראל היו כפופים לו, והגם ששמואל היה כהן גם הוא היה כפוף לרב, ומה שמצינו שרב כיבד אותו - מעצמו נהג כן ולא שהיה חשוב ממנו, ולא נהג כן אלא בפניו, אך שלא בפניו לא, ולכן עלה לכהן כיון ששמואל לא היה שם), ולכן בירך רק לפניה - שקרא ראשון, ולא לאחריה - שרק העולה האחרון **מברך** (כעיקר הדין קודם התקנה).

רב היה בבבל וכל הציבור נפלו על פניהם ורב לא נפל על פניו, וטעמו: א. משום שהייתה לפניו רצפת אבנים שאסור להשתחוות עליה, ושאר הציבור נפלו - שלפניהם לא הייתה רצפת אבנים, ומה שלא הלך רב למקום הציבור ליפול שם - שלא רצה להטריחם לעמוד בפניו. **ב.** האיסור ברצפת אבנים הוא רק כשפושט ידיו ורגליו, ורב נהג תמיד ליפול באופן זה, ולא רצה לשנות ממנהגו ליפול כשאר הציבור בלא פישוט ידיים ורגלים. **ג.** רב לעולם לא נפל על פניו, משום שאסור לאדם חשוב ליפול על פניו אלא אם כן בטוח במעשיו שנענה כיהושע בן נון.

קידה - על אפיים, **כריעה** - על ברכיים, **השתחואה** - פישוט ידיים ורגליים.

לוי הראה לפני רבי קידה - שנועץ אגודליו בקרקע ונשען עליהם ושוחה עד שנושק הרצפה וזוקף בלי סיוע מידיו, ומתוך כך הצורך להתאמץ במתניו ונעשה צולע. וזה היה עונש על שהטיח דברים כלפי מעלה.

רב חייא בר אבין העיד שראה את אביי ורבא שכשהיו שנופלים על פניהם היו מטין על הצד ולא נופלים על פניהם ממש, לפי שאין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו כנ"ל.

מגילה דף כ"ג . יום ג' פרשת בא - ב' שבט תשפ"ב

לזכות ידידנו ר' יוחנן בן מרים לאה לברכה והצלחה בכל הענינים

דף כ"ג - ע"א

מנין הקרואים: ביום טוב - חמישה. ביום הכיפורים - לרבי ישמעאל ששה ולרבי עקיבא שבעה. בשבת - לרבי עקיבא ששה ולרבי ישמעאל שבעה, ונחלקו תנאים בדעתו אם מוסיפים על שבעה.

ביום טוב מאחרים לבוא לבית הכנסת - שצריך לטרוח בסעודת יום טוב, וממהרים לצאת - משום שמחת יום טוב. ביום הכיפורים ממהרים לבוא ומאחרים לצאת, לא מיבעיא לרבי עקיבא שיש גברא יתירא העולה לתורה ביום הכיפורים יותר משבת, אלא גם לרבי ישמעאל - משום אריכות סדר התפלה. בשבת ממהרים לבוא - שכבר תיקנו הכל מערב שבת, וממהרים לצאת - משום עונג שבת.

מנייני הקרואים כנגד ? - י"א כנגד ברכת כהנים, שיש ג' תיבות בפסוק ראשון, ה' בפסוק בשני, ז' בפסוק בשלישי. וי"א כעין דבר מלכות - ג' שומרי הסף, ה' מרואי פני המלך, ז' רואי פני המלך, וי"א ששה של יום הכיפורים הם כנגד ששה שעמדו לימינו של עזרא וששה שעמדו לשמאלו.

זכריה נקרא גם 'משלם' - משום שהיה תמים ומושלם במעשיו.

כולם עולים למניין שבעה ואפילו קטן ואשה, אבל אמרו חכמים אשה לא תקרא בתורה מפני כבוד ציבור.

העולה מפטיר - י"א שעולה למניין שבעה כיון שקורא בתורה, וי"א שאינו עולה כיון שעיקר קריאתו בנביא, ומה שקורא בתורה אינו לחובה אלא משום כבוד התורה שלא יהא שווה לכבוד הנביא.

דף כ"ג - ע"ב

המפטיר קורא בנביא לכל הפחות כ"א פסוקים - כנגד שבעה שקראו בתורה שכל אחד קרא לכל הפחות שלושה פסוקים, ואף לסובר שאין המפטיר בכלל שבעה אין קוראים עוד שלש פסוקים כנגדו - כיון שרק משום כבוד התורה קורא. ואם נגמר העניין או במקום שיש מתורגמן ויש טורח לציבור - יכול לקרות פחות מכ"א פסוקים.

משנה . כל דבר שבקדושה אינו בפחות מעשרה - שנאמר 'ונקדשתי בתוך בני ישראל', וילפינן 'תוך' 'תוך' מ'הבדלו מתוך העדה' שהוא עשרה שלומדים 'עדה' מ'עדה' שכתוב במרגלים שהיו עשרה [מלבד כלב ויהושע שלא היו איתם בעצה הרעה].

אין פוחתים מעשרה - כשפורסים על שמע, כשעוברים לפני התיבה, כשנושאים כפיים, כשקוראים בתורה בציבור, כשמפטירים בנביא. מהטעם הנ"ל.

אין מנחמים אבלים בשורה כשחוזרים מקבורת המת בפחות מעשרה.

אין עושים מעמד ומושב למת לבכות שבע פעמים בפחות מעשרה אנשים, כיון שהשליח ציבור אומר בכל פעם 'שבו ועמדו יקרים' אין להטריחו בפחות מכך לקרוא יקרים שאם כן מה הנחת למרובים.

אין מברכים ברכת האבלים ברחבה של עיר בפחות מעשרה, ואין אבלים מן המנין שהרי אומר ברכה למנחמים בפני עצמם ולאבלים בפני עצמם, ואין לכוללם יחד,

אין מברכים ברכת חתנים בפחות מעשרה, וחתנים מן המנין.

אין מזמנים על המזון באמירת 'נברך א-לוקינו' פחות מעשרה, שאינו דרך ארץ להזכיר שם השם בפחות.

הבא לפדות קרקע מן ההקדש צריך לפדותה בעשרה ואחד מהם כהן, שנאמר עשרה פעמים 'כהן' בפרשה, אחד לגופיה, והשאר למעוטי ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות ישראל. (ונשארו בקושיא למה לא נלמד שצריך חמישה כהנים וחמישה אפילו ישראלים).

אדם שאמר 'דמי עלי' ששמים אותו כעבד, כיון שעבד הוקש לקרקעות שמין אותו בעשרה כקרקע.

מגילה דף כ"ד . יום ד' פרשת בא - ג' שבט תשפ"ב

דף כ"ד - ע"א

משנה . הקורא בתורה לא יפחות משלושה פסוקים - כנגד תורה נביאים וכתובים.

לא יקרא בתורה למתורגמן יותר מפסוק אחד שלא יטעה המתורגמן, ובנביא אם ירצה יקרא שלושה פסוקים ביחד שלא אכפת לנו אם יטעה, ואם היו שלושה הפסוקים משלש פרשיות קוראים אחד אחד.

מדלגים בתורה בעניין אחד שאין בזה משום טירוף הדעת, ובנביא מדלגים גם בשני עניינים, ואין מדלגים מנביא לנביא שיש בזה משום טירוף הדעת יותר מדאי, ובתרי עשר מדלגים מספר לספר, אך דווקא להלן מדלג ולא למפרע. ובכולם אין מדלגים אלא דווקא כל זמן שלא יפסוק המתורגמן, אבל יותר מזה לא - שאין כבוד הציבור לעמוד בשתיקה.

משנה . הרגיל להפטיר בנביא - הוא פורס על שמע ועובר לפני התיבה להוציא הציבור בקדושה, והוא נושא את כפיו, ואם היה קטן - אביו או רבו עוברים בשבילו. והטעם - לרב פפא משום שממציא עצמו לדבר שאינו כבודו תיקנו לו זו לכבוד, לרבה בר שימי - כדי שלא יבואו לידי מחלוקת, ונפקא מיניה אם עובר לפני התיבה בחינם שאין מקום למחלוקת.

קטן קורא בתורה ומתרגם, ואינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה - לפי שאינו מחויב ואינו יכול להוציא אחרים ידי חובתם, ואינו נושא את כפיו - שאין כבוד של ציבור להיות כפופים לברכתו.

פוחח - שכרעיו נראים, פורס את שמע ומתרגם, אבל אינו קורא בתורה - משום כבוד התורה, ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא כפיו - שגנאי הוא לציבור, ואפילו הפוחח קטן אינו קורא בתורה משום כבוד הציבור.

סומא - לפי ת"ק פורס את שמע ומתרגם שיש לו הנאה ממאורות על ידי אחרים שרואים אותו ומסייעים לו, לרבי יהודה כל שלא ראה מאורות מימיו אינו פורס על שמע.

דף כ"ד - ע"ב

אמרו לרבי יהודה הרבה צפו לדרוש במרכבה ולא ראו אותה מימיהם, ולרבי יהודה - התם תלוי בהבנת הלב והוא מכוון ויודע, אבל ברכת המאורות תלוי בהנאה וסומא אינו נהנה.

'והיית ממשש בצהריים כאשר ימשש העיור באפילה' - רבי יוסי הבין הפסוק כשראה סומא עם אבוקה בידו שהסביר לו שכל זמן שבני אדם רואים אותו מצילים אותו מן הפחתים ומקוצים וברקנין.

משנה . כהן שיש בו מומים בפניו ידיו ורגליו לא ישא את כפיו, שהעם מסתכלים בו והמסתכל בכהנים בשעה שנושאים כפיהם עיניו כהות, לרבי יהודה גם מי שידיו צבועות, לרבי יהושע בן לוי גם מי שידיו בוהקניות [-שיש בהם כתמים], וכן ידיו כפופות או עקושות - שנוטות לצידיהם.

המגמגם בלשונו (כדלהלן) כגון אנשי חיפה ובית שאן לרב אסי לא ישא כפיו.

אין מורידים לפני התיבה אנשי בית שאן וחיפה וטבעונין מפני שקוראים לאלפין עיינין ולעיינין אלפין.

רבי חייא אמר לרבי שמעון בר רבי שאלמלא היה לוי היה פסול לדוכן משום שקולו עב, אמר לו רבי אביו שישיב לרבי חייא, שכיון שקורא ה' במקום ח' נמצא כשמגיע לפסוק 'וחכיתי לה" הרי הוא מחרף ומגדף.

זבלגן - שעייניו זולפות דמעה, וסומא באחת מעייניו לא ישא כפיו לפי שמסתכלים בו, ואם רגילים בו אנשי עירו מותר.

אם רוב אנשי העיר מלאכתם בצבע וידיהם צבועות מותר לישא כפיו שם.

משנה . האומר שאינו עובר לפני התיבה בבגדים צבועים או בסנדל - אף בלבנים ויחף לא יעבור, חוששים שמא מינות נזרקה בו שהם מקפידים בכך.

העושה תפילין של ראש עגולות סכנה היא ואין בה מצוה.

תפילין מרובעות הלכה למשה מסיני, וצריך ליזהר בתפירתם שלא ימשוך החוט יותר מדאי שלא יקלקל הריבוע. (אך ממה ששנינו שאין מצוה בעגולות אין ראיה אלא לפסול עגולות כאגוז ולא עגולות כעדשה שמקום מושבם שטוח).

הנותן תפילין של ראש על מצחו ושל יד על פס ידו הרי זו דרך המינים המבזים מדרש חכמים שדרשו 'בין עיניך' זה קדקוד, ו'על ידך' היינו בגובה היד בראש הזרוע.

ציפה התפילין זהב - הרי זה דרך החיצונים ההולכים אחרי דעתם ולא כדעת חכמים שפירשו שיהא הכל מבהמה טהורה ולא מזהב שנאמר 'למען תהיה תורת ה' בפיך'. **וכן הנותן תפילין על בית יד בגדו -** שצריך 'לך לאות' ולא לאחרים לאות.

מגילה דף כ"ה . יום ה' פרשת בא - ד' שבט תשפ"ב

דף כ"ה - ע"א

משנה . האומר 'ברכוך טובים' הרי זו דרך מינות, שאינו כולל רשעים בשבחו של מקום.

האומר 'על קן ציפור יגיעו רחמיך', והיינו כשם שרחמיך מגיעים על קן ציפור כן תרחם עלינו - משתקים אותו, או משום שמטיל קנאה במעשה בראשית שעל עופות חס ועל הבהמות וחיות אינו חס, או משום שעושה מידותיו של הקדוש ברוך הוא רחמים ואינם אלא גזירות מלך להטיל עלינו עולו להודיע שאנחנו עבדיו ושומרי מצותיו.

האומר 'על הטוב יזכר שמך' משתקים אותו - שחייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה.

הכופל מודים משתקים אותו - שנראה כמקבל ומודה אלוה אחר אלוה.

רבה רצה לחדד את אביי ולכן אמר על זה שאמר לפניו 'אתה חסת על קן ציפור אתה חוס ורחם עלינו' - כמה ידע האי מרבנן לרצויי, ואמר לו אביי: והא משתקים אותו תנן.

ההוא דאמר 'האל הגדול הגיבור והנורא והחזק והאמיץ', אמר לו רבי חנינא: סיימתינהו לשבחיה דמרך, אפילו הא-ל הגדול הגיבור והנורא אם לא שאמרו משה רבינו ותקנוהו אנשי כנסת הגדולה בתפילה לא היינו אומרים זאת, משל למלך שיש לו אלף אלפי דינרי זהב ומקלסים אותו באלף אלפי אלפים דינרי כסף, וכי לא גנאי הוא לו.

הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים - שמסורה בידי אדם שיהא הוא עצמו מכין לבו לכך, שנאמר 'ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך כי אם ליראה'.

יראה לגבי משה מילתא זוטרתא היא, משל לאדם שמבקשים הימנו כלי גדול ויש לו - דומה לו כאילו מבקשים ממנו כלי קטן, מבקשים ממנו כלי קטן ואין לו - דומה לו כמבקשים ממנו כלי גדול. ולכן אמר 'ועתה ישראל מה....'

הכופל פסוק 'שמע ישראל' משתקין אותו - שנראה כשתי רשויות, ואפילו אם חוזר מפני שלא כיון בפעם ראשונה - וכי כמנהג חבירו נוהג בהקדוש ברוך הוא לדבר לפניו שלא במכוון וחוזר ומראה לו בכופלו שלא כיון בראשונה. אבל אם כופל כל תיבה אין כאן משמעות שתי רשויות אלא מגונה וסכל הוא.

הדורש פרשת עריות בכינוי ואומר לא בערוה ממש דיבר הכתוב אלא במגלה קלון אביו ואמו ברבים משתקים אותו.

העוקר משמעות קרא 'מזרעך לא תתן להעביר למולך' ומפרשו בישראל הבא על הכנענית והוליד ממנה בן לעבודה זרה - משתקים אותו בנזיפה, שנותן עונש כרת לבא על הכותית ומחייב חטאת על השוגג ומיתת בית דין על המזיד בהתראה.

דף כ"ה - ע"ב

משנה . אלו נקראים ומתרגמים:

מעשה בראשית - ולא חיישינן שישאלו מה למעלה ולמטה לפנים ולאחור. **מעשה לוט ושתי בנותיו** - ולא אמרינן שאין זה כבוד לאברהם. **מעשה תמר ויהודה** - ולא אמרינן שאין זה כבוד ליהודה, שאדרבה שבחו הוא שהודה. **מעשה העגל** עד מה שסיפר אהרן למשה - ולא אמרינן שאין זה כבוד לישראל, משום שבכך יש להם כפרה. **קללות וברכות -** ולא חיישינן שיעשו מיראת הקללות ומאהבת הברכות ואין לבם לשמים. **אזהרות ועונשים -** ולא חיישינן שתיחלש דעת הציבור כשישמעו שיהיו נענשים, ויאמר טוב ליהנות מן העולם הזה הואיל ובסוף להיענש. **מעשה אמנון ותמר ומעשה אבשלום** - ולא אמרינן שיש לחוש לכבודו של דוד. **פילגש בגבעה** - ולא אמרינן שיש לחוש לכבודו של בנימין. **'הודע את ירושלים את תועבותיה'** - שלא כרבי אליעזר שאמר לזה שקראה: עד שאתה בודק בתועבות ירושלים צא ובדוק בתועבות אמך, ומצאו בו שמץ פסול.

אלו נקראים ולא מתרגמים:

מעשה ראובן, ומתרגם רק החלק השני של הפסוק - 'ויהיו בני יעקב שנים עשר'. **מעשה העגל השני** - מ'ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה', שמחמת הפסוק 'ואשליכהו באש ויצא העגל הזה' פקרו המערערים. **ברכת כהנים** - שכתוב 'ישא ה' פניו אליך', שלא יאמרו שהקדוש ברוך הוא נושא להם פנים.

מעשה אמנון - במקום שכתוב 'אמנון' סתם נקרא ומתרגם, וכשכתוב 'אמנון בן דוד' אינו נקרא ואינו מתרגם.

לעולם יהא אדם זהיר בתשובותיו שמתוך תשובה שהשיבו אהרן למשה 'ואשליכהו באש ויצא העגל הזה' פקרו המערערים.

כל המקראות הכתובים בתורה לגנאי קוראים אותם לשבח, כגון 'ישגלנה' - ישכבנה, 'בעפולים' - בטחורים, 'חרונים' - דביונים, 'לאכול את חוריהם ולשתות את מימי רגליהם' - לאכול את צואתם ולשתות את מימי רגליהם, 'למחראות' - למוצאות, לרבי יהושע בן קרחה 'למחראות' קוראים כשמו (לשון חור - מוצא רעי) שגנאי הוא לעבודה זרה.

כל ליצנותא אסורא חוץ מליצנות של עבודה זרה.

מותר לומר לעכו"ם קח עבודה זרה ושים אותו בש' ת' שלך.

מי שיוצא עליו שם רע שהוא נואף מותר לבזותו בג' ש', מי שיוצא עליו שם טוב מותר לשבחו, והמשבחו ינוחו לו ברכות על ראשו.

מגילה דף כ"ו . יום ו' פרשת בא - ה' שבט תשפ"ב

פרק בני העיר

דף כ"ו - ע"א

משנה . בני העיר שמכרו רחוב העיר - לוקחים בדמיו בית הכנסת (לשיטת רבי מנחם בר יוסי - ראה מחלוקת

קו הסיכומים לשמיעת סיכום יומי על הדף היומי בגמרא והלכה 079-9379634

להלן), מכרו בית הכנסת - לוקחים תיבה, תיבה - לוקחים מטפחות, מטפחות - לוקחים ספרים, ספרים - לוקחים תורה, שמעלים בקודש ולא מורידים. מכרו תורה לא יקחו ספרים, ספרים לא יקחו מטפחות, מטפחות לא יקחו תיבה, תיבה לא יקחו בית הכנסת, בית הכנסת לא יקחו את הרחוב, וכן אם מכרו ספרים ולקחו ממקצת דמים תורה לא יקחו מן המותר דבר שקדושתו פחותה ממנו.

רחוב העיר - לרבי מנחם בר יוסי יש בו קדושה מפני שמתפללים בו בתעניות ובמעמדות, לחכמים אין בו משום קדושה שאקראי בעלמא ואינו תדיר.

בית הכנסת של כפרים אפשר למכור, אבל של כרכים שכולם בעליהם אסור אלא אם נבנה על דעת יחיד, וכן בית הכנסת קטן שנבנה על ידי חבורה אחת מבני העיר עבורם.

'ונתתי צרעת בבית ארץ אחוזתכם' - אחוזתכם מיטמא בנגעים, אבל מקום שלא נתחלק או של רבים כגון בתי כנסיות של כרכים אינו מטמא בנגעים.

ירושלים: לרבי יהודה נתחלק לשבט יהודה ובנימין - ליהודה הר הבית הלשכות והעזרות, לבנימין אולם והיכל ובית קדשי הקדשים, ורצועה הייתה יוצאת מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח בנוי, והיה בנימין הצדיק מצטער עליה בכל יום שנאמר 'חופף עליו כל היום', לפיכך זכה בנימין ונעשה אושפיזכין לשכינה - שהארון בחלקו.

לסובר שלא נתחלק ירושלים לשבטים - אין משכירים בתים בירושלים לפי שאינם שלהם, ולשיטת ר"א אף לא מיטות. ולכן עורות קדשים בעלי אושפיזין נוטלים אותם בזרוע כיון שבחינם נותנים להם לדור בביתם, ושומעים מכך שדרך ארץ שיניח האורח קנקן של חרס שנשתמש בו ועור בהמה ששחט באכסנייתו.

אם מכרו שבע טובי העיר במעמד אנשי העיר - פקעה קדושה מן החפץ ומותר למכור לכל מה שרוצים, וכן מותר לעשות בדמים כל רצונם.

דף כ"ז - ע"ב

אסור לסתור בית הכנסת עד שיבנה בית הכנסת אחר, שמא יפשע ויתייאש ולא יבנה אחר, ואפילו אם סותר כדי לבנות מהלבנים והקורות בית הכנסת אחר.

מותר להחליף ולמכור בית הכנסת או לבנים שלו - כיון שחלה קדושתו על החילוף או על הדמים וקדושה שלו נפקע. להשכיר או למשכן או להלוות - אסור, כיון שעדיין הוא בקדושתו. ליתן במתנה - נחלקו רב אחא ורבינא אם מתנה אינה כמכר שממה תפקע קדושתו, או כיון שנתנוהו תמורת הנאה הוא כמכר.

לבנים שהוזמנו לבית הכנסת אין בהם קדושה, ואפילו למ"ד הזמנה מילתא היא היינו דווקא כגון אורג בגד למת שמיד הוא ראוי לפרשו על המת, אבל לבנים מחוסרים עשייה - לבנות הכותל, ודומה לטווה לצורך אריג למת שלפי כולם לא הוי הזמנה לאסור בהנאה.

תשמישי מצוה נזרקים, כגון סוכה לולב שופר ציצית. **תשמישי קדושה נגנזים**, כגון אמתחת ספרים תפילין מזוזות, תיק של ספר תורה, נרתיק של תפילין ורצועות.

בימה של עץ - אף שבדרך כלל פורסים מפה עליה והוא תשמיש של תשמיש הספר תורה, מכל מקום כיון שלפעמים מניחים עליה הספר תורה הוא תשמיש קדושה.

יריעה שפורסים סביבות הארון מבפנים, כיון שפעמים כופלים אותה תחת הספר תורה תשמיש קדושה היא ולא תשמיש של תשמיש.

ארון הקודש שנתקלקל עושים ממנו ארון הקודש קטן אבל אין עושים ממנו בימה.

יריעות הארון שבלו עושים מהם כיסוי לספר תורה ולא לחומשים (שהם כל חומש לבדו).

אמתחות ספרים תשמישי קדושה הם ונגנזים, שעשויים לכבוד ולא רק לשמירת הספרים.

היה בית הכנסת שחדר ובו מת פתוח לו, ורצו הכהנים להיכנס לבית הכנסת להתפלל, אמר רבא שיסתמו הפתח עם ארון הקודש שהוא כלי עץ העשוי לנחת במקום אחד ואינו מקבל טומאה וממילא חוצץ בפני הטומאה, ואמרו לו שלפעמים מטלטלים הארון עם הספרי תורה והרי הוא מיטלטל מלא וריקן ומקבל טומאה, והשיבם שאם כן באמת אינו חוצץ בפני הטומאה.

מטפחות ספרים שבלו עושים מהם תכריכים למת מצוה וזו היא גניזתם.

ספר תורה שבלה גונזים אותו בכלי חרס אצל תלמיד חכם, ואפילו אצל שונה הלכות.

בית הכנסת - לרב פפי משמיה דרבא מותר לעשותו בית המדרש, ובית המדרש אסור לעשותו בית הכנסת, וכן דעת רב אחא עם"י רבי יהושע בן לוי. ורב פפא מסר משמו של רבא להיפך.

מגילה דף כ"ז . שב"ק שובבי"ם פרשת בא - ו' שבט תשפ"ב

דף כ"ז - ע"א

'וישרף את בית ה' ואת בית המלך ואת כל בתי ירושלים ואת כל בית גדול שרף באש', בית ה' - זה בית המקדש, בית המלך - אלו פלטרין של מלך, בתי ירושלים - כמשמעו, בית גדול - נחלקו רבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי אם היינו בית שמגדלים בו תורה וכמו שנאמר 'יגדיל תורה ויאדיר', או בית שמגדלים בו תפילה כמו שנאמר על תפלת אלישע 'ספרה נא לי את כל הגדולות אשר עשה אלישע' (ופשטו שרבי יהושע בן לוי הוא שאמר בית שמגדלים בו תורה, ממה שסובר שמוכרים בית הכנסת לצורך בית המדרש, הרי שבית המדרש גדול יותר).

ספר תורה ישן הסתפקו אם מותר לכתחילה למכור כדי לקנות ספר תורה חדש (ובדיעבד אם מכרו בוודאי יקנו ספר תורה אחר), וצדדי הספק הם האם מותר למכור רק לדבר שהוא יותר קדוש, או כיון שאין קדושה למעלה מקדושת ספר תורה מותר, ודווקא באופן שהחדש כבר נכתב והוא בבית הסופר ואינו מעוכב אלא לתת דמים, הא לאו בוודאי אסור שחוששים שמא שימכור יפסידו הדמים ושוב לא יקנו.

גוללים ספר תורה במטפחות חומשים, חומשים במטפחות נביאים וכתובים, אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חומשים ולא חומשים במטפחות ספרי תורה שמוריד המטפחות מקדושתם. (ולגלול ספר תורה במטפחת של ספר תורה אחר - תלוי בספק הנ"ל אם מותר לשנות לכתחילה לאותה קדושה).

מניחים ספר תורה על גבי ספר תורה חומשים וג"ך, ואפילו לצד שאין מוכרים ספר תורה ישן לקנות חדש, משום שלא אפשר בלאו הכי, שהרי בהכרח גוללים דף אחד על חבירו. אבל אין מניחים נ"ך על חומשים ולא חומשים על ספרי תורה.

אין מוכרים ספר תורה אלא להתפרנס בו כדי ללמוד תורה, ואין מכך ראיה שמותר למכור ספר תורה ישן כדי לקנות חדש - ששונה לימוד שמביא לידי מעשה. וכן מותר למכור ספר תורה כדי לישא אשה - משום 'לא תוהו בראה לשבת יצרה'.

לא ימכור אדם ספר תורה אפילו אינו צריך לו ואפילו אין לו מה יאכל, והמוכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה באותם הדמים לעולם.

מותר המעות של מכירת קדושה חמורה לא יקנה בו קדושה קלה, ואם התנו שבע טובי העיר במעמד אנשי העיר בשעת המכירה מותרים לעשות בדמים כל צרכיהם, ואפילו לשכור אדם רוכב על סוס שיהיה להם מזומן לשלחו בשליחות למושל העיר כשיצטרכו לכך.

גבו מעות מהציבור לצורך ספר תורה וקנו ונותר בידם מן הדמים - מותר להוריד מקדושתם, שעדיין לא באו לשימוש קדושה חמורה.

צורבא מרבנן ששמע דבר ואינו יודע פירושו - ישאל את אלו השכיחים לפני החכמים שוודאי שמעו פירושו.

בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהם צדקה - נותנים אותה לגבאי אותה העיר, כדי שלא יחשדו בהם שפוסקים ואינם נותנים, וכשהם חוזרים למקומם תובעים מה שנתנו מהגבאים ומפרנסים בזה ענייי עירם, ואם פסקו על היחיד יצתן לענייי אותה העיר, ואם יש שם תלמיד חכם המתעסק בצרכי העיר גם אם פסקו על בני עיר אחרת יצתן לענייי אותה העיר, וקל וחומר אם ענייי עיר האחרת סומכים על תלמיד חכם זה.

דף כ"ז - ע"ב

משנה . מכירת בית הכנסת של רבים ליחיד - לרבי מאיר אסור, שיש בו קדושה יתרה שאין אומרים דבר שבקדושה פחות מעשרה, לחכמים מותר, כמו שמותר למכור מעיר גדולה לעיר קטנה ולא חיישינן משום רוב עם הדרת מלך, והיינו מפני שקדושת בית הכנסת נפקע כשנמכר והקדושה עוברת לדמים וקונים בהם קדושה יותר מעולה. (ולרבי מאיר אין קדושת בית הכנסת נפקע כשנמכר).

משנה . לרבי מאיר אין מוכרים בית הכנסת אלא על תנאי שאם ירצו יחזירוהו, שמכירה לחלוטין היא בזיון, ולחכמים מוכרים אותו ממכר עולם, ולכל תשמיש חוץ מארבע דברים: מרחץ, בורסקי, טבילה, בית המים (לכביסה, אי נמי לבית מי רגליים), לרבי יהודה מוכרים אותו לשם חצר ולוקח מה שירצה יעשה (חולק להחמיר - שצריך להתנות בשעת מכירה שיוכל הקונה להשתמש תשמיש חול, ולהקל - שיכול הקונה לעשות אף תשמישי גנאי. תוס' להלן דף כח. ד"ה ועוד).

מכירת בית הכנסת על תנאי שאם ירצו יחזירוהו - התיר רבי מאיר הגם שהוא כריבית שהרי הלוקח דר בו, וכשמחזירים המקח מקבל דמיו בחזרה והיו בהלוואה, שסובר כרבי יהודה שאין בזה משום ריבית, כמבואר לעניין נושה בחבירו מנה והתנה עימו שאם לא יפרע לו חובו תהא שדהו מכורה לו, שהתיר רבי יהודה ללוקח לאכול פירות (ולחכמים רק בזמן שמוכר אוכל פירות מותר, אבל בזמן שלוקח אוכל פירות אסור).

וטעמא של רבי יהודה: לרבי יוחנן - משום שצד אחד בריבית מותר, והיינו באופן שיש רק צד שיבוא לידי ריבית אך אפשר שישאר המכירה ולא יבא לידי ריבית. לרבא - צד אחד בריבית לכו"ע אסור, ולא התיר רבי יהודה אלא ריבית על מנת להחזיר, שמדובר שהתנו שאם יפרע לו חובו יחזיר דמי הפירות שאכל.

מותר לאדם להשתין מים בתוך ארבע אמות שהתפלל בו.

המשתין צריך להרחיק ארבע אמות ואחר כך יתפלל, שצריך להרחיק מהם ומן הצואה ד' אמות, וכן ישהה שיעור ד' אמות קודם שיתכסה בבגדיו כדי שלא יטנפו בניצוצות.

גמר להתפלל ישהה שיעור כדי הילוך ארבע אמות קודם שמשתין - שעדיין תפילתו סדורה בפיו ומרחשות שפתותיו.

רבי זכאי אמר לתלמידיו שזכה לאריכות ימים - מפני שמימיו לא השתין מים בתוך ד' אמות של תפלה, ולא כינה שם לחבירו, ולא ביטל קידוש היום.

אמה זקינה היה לרבי זכאי, פעם אחת מכרה כיפה שבראשה והביאה לו יין קידוש היום, וכשמתה הניחה לו שלש מאות גרבי יין, וכשמת הוא הניח לבניו שלושת אלפים גרבי יין.

רב הונא היה חגור במין גמיי, משום שמשכן אזורו שיהא לו יין לקידוש, ברכו רב: יהי רצון שתהא מכוסה במעילי משי, ונתקיימה הברכה כשחיתן את רבה בנו והיה שוכב במטה, ומתוך שהיה נמוך לא הבחינו בו בנותיו וכלותיו והניחו עליו את מעילי המשי שלהן עד שנתכסה כולו, והקפיד עליו רב שהיה צריך לענות על ברכתו 'וכן למר' ששמא היתה עת רצון והייתה מתקיימת הברכה גם בו.

רבי אליעזר בן שמוע אמר לתלמידיו שהאריך ימים - משום שמימיו לא עשה קפנדריא בבית הכנסת, ולא פסע על ראש העם, ולא נשא כפיו בלי ברכה.

מגילה דף כ"ח . יום א' פרשת בשלח - ז' שבט תשפ"ב

דף כ"ח - ע"א

רבי פרידא אמר לתלמידיו שהאריך ימים - שמימיו לא קידמו אדם לבית המדרש, ולא בירך לפני כהן כשהיה תלמיד חכם דומה לו, ולא אכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה.

אכילה מבהמה שלא הורמו מתנותיה - לדעת רבי יצחק אסור והאוכל הרי הוא כאילו אוכל טבל, ואין הלכה כמותו.

כל תלמיד חכם שמכבד כהן עם הארץ לברך לפניו, ואפילו כהן גדול, אותו תלמיד חכם חייב מיתה, שגורם לבני אדם לשנאות התורה - שהרואה תלמיד חכם שפל לפני עם הארץ אומר אין נחת רוח בתורה.

רבי נחוניא בן הקנה אמר לתלמידיו שהאריך ימים - משום שמעולם לא נתכבד בקלון חבירו, ולא עלתה על מיטתו קללת חבירו, וותרן היה בממונו.

לא התכבד בקלון חבירו - כמו המעשה ברב הונא שנשא כלי חפירה על כתיפו, נטלו מעליו רב חנא בר חנילאי, ואמר לו רב הונא שאם אינו רגיל בכך בעירו אינו רוצה להתכבד בזלזולו.

לא עלתה על מיטתו קללת חבירו - כהנהגת רב זוטרא שכשעלה למיטה אמר שמוחל לכל מי שציערו.

וותרן בממונו היה - כמו איוב שהיה מניח לחנוני מממונו.

רבי עקיבא שאל את רבי נחוניא הגדול במה האריך ימים, מחו בו עבדיו שסבורים ששאל כן מפני שקץ בחייו, עלה וישב על ראש הדקל, ושאל את רבי נחוניה: רבי, אם נאמר 'כבש' למה נאמר 'אחד', והשיב לו שהוא מיוחד שבעדרו. אמר רבי נחוניה לעבדיו שיניחוהו שצורבא מרבנן הוא, וענה לו שהאריך ימים מפני שימיו לא קיבל מתנות, ולא עמד על מדותיו לשלם גמול רע למי שציערו, וותרן בממונו היה.

לא קיבל מתנות - כמו רבי אלעזר שלא קיבל מתנות מבית הנשיא, ולא הלך אליהם כשהזמינוהו, באומרו: וכי אין אתם רוצים שאחיה, שנאמר 'ושונא מתנות יחיה'. רבי זירא לא קיבל מהם מתנות אבל כשהזמינוהו הלך אליהם באומרו שהם מתכבדים בזה.

לא עמד על מידותיו - שכל המעביר על מידותיו מעבירים ממנו כל פשעיו, שנאמר 'נושא עון ועובר על פשע' - למי נושא עון למי שעובר על פשע.

רבי שאל את רבי יהושע בן קרחה במה האריך ימים, אמר לו: וכי קצת בחיי, אמר לו: רבי, תורה וללמוד אני צריך, השיבו שמימיו לא הסתכל בדמות אדם רשע.

אסור לאדם להסתכל בצלם דמות אדם רשע, ואם הסתכל עיניו כהות, כמו שמצינו ביצחק שכתוב 'ויהי כי זקן ותכהין עיניו מראות' - מפני שהסתכל בעשיו הרשע.

לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך, שהרי אבימלך קילל את שרה - "הנה הוא לך כסות עיניים" - כסיית עיניים, ונתקיים בזרעה - שיצחק נסתמא מחמת קללה זו ומחמת שהסתכל בעשיו.

בשעת פטירת רבי יהושע בן קרחה בקשו רבי שיברכו, אמר לו: יהי רצון שתגיע לחצי ימי, ולא לכל ימיו - כדי שיטלו בניו גדולתו שהיה נשיא.

אבוה בר איהי ומנימן בר איהי - אחד אמר תיתי לי שלא הסתכלתי בכותי, והשני אמר תיתי לי שלא עשיתי שותפות עם כותי.

רבי זירא אמר לתלמידיו שהאריך ימים בזכות: מימיו לא הקפדתי בתוך ביתי, לא צעדתי בפני מי שגדול ממני, לא הרהרתי בדברי תורה במבואות המטונפות, לא הלכתי ארבע אמות בלי תורה ותפילין אלא גירסתי שגורה בפי תמיד, לא ישנתי בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי, לא ששתי בתקלת חבירי, לא קראתי לחברי בכינוי של גנאי וי"א אפילו לא בכינוי שבא לו ממשפחתו.

משנה . לרבי יהודה בית הכנסת שחרב אין מספידים בתוכו, ואין עושים בו מלאכה (כגון עשיית חבלים שצריכה למקום מרווח), ואין פורשים לתוכו מצודות, ואין שוטחים על גגו פירות, ואין עושים אותו קפנדריא. שנאמר 'והשמותי את מקדשיכם' - קדושתם אף כשהם שוממים. עלו בו עשבים לא יתלוש כדי שתהא עגמת נפש לרואיהם שיזכרו בניינו ואיך שהיו מתאספים שם ויבקשו רחמים שיחזור לקדמותו.

בתי כנסיות אין נוהגים בהם קלות ראש, כגון לאכול ולשתות ולהתקשט ולטייל בהם, ואין נכנסים בהם מפני החמה והגשמים, ואין מספידים בהם הספד של יחיד, וקוראים ושונים בהם, ומכבדים ומרביצים אותם כדי שלא יעלו בהם עשבים.

דף כ"ח - ע"ב

בתי כנסיות שבבבל על תנאי שישתמשו בהם הם עשויים, ואף על פי כן אין נוהגים בהם קלות ראש והוא עשיית חשבונות.

בית הכנסת שמחשבים בו חשבונות לסוף ילינו בו מת - שימותו בעיר מתים שאין להם קוברים.

חכמים ותלמידיהם מותרים להתקשט ולאכול ולשתות בבית המדרש, שלכן נקרא 'בית רבנן' כי הוא ביתם לכל דבר.

רבינא ורב אדא בר מתנה שאלו שאלה מרבא, התחילו לירד גשמים עזים ונכנסו לבית המדרש, ואמרו שלא נכנסו כדי לחסות מהמטר, אלא משום שעוסקים בשמעתתא וצריכים לכך דעת צלולה ומיושבת שאינו טרוד בשום מחשבה, כיום שמנשבת רוח צפונית שהוא יום אורה ונוח לכל.

אין נכנסים לבית הכנסת שלא לצורך, ואם צריך לקרוא לאדם מבית הכנסת - אם צורבא מרבנן יאמר הלכה, אם יודע משניות יאמר משנה, אם יודע פסוקים יאמר פסוק, ואם אינו יודע - יאמר לאחד מהתינוקות הנמצאים שם שיאמר הפסוק שעוסק בו. עצה נוספת - ישהה שם מעט ואז יקום.

הספד שרבים באים אליו מספידים בבית הכנסת, רב חסדא אמר כגון הספד שרב ששת נמצא שם, רב ששת אמר כגון הספד שרב חסדא נמצא שם. דפרם הספיד את כלתו בבית הכנסת שמפני כבודו וכבוד המת באו רבים, ומטעם זה הספיד ר' זירא בבית הכנסת את אחד מהחכמים.

ריש לקיש הספיד בבית הכנסת צורבא דרבנן שהיה שכיח בארץ ישראל, שהיה שונה משניות בכ"ד שורות של תלמידים, ואמר עליו שארץ ישראל אבדה גברא רבה, והגם שהיה ריש לקיש

מתקיפי ארץ ישראל החמיר בהספידו, ואילו רב נחמן שהיה מחסידי בבל היקל בהספידו של מי ששנה הלכתא סיפרא סיפרי ותוספתא, ואמר כיצד אספידנו ? האם אומר 'היכן הוא אותו סל מלא ספרים שנחסר', שהרי כיון שלא שימש תלמידי חכמים שיבינוהו טעמי המשנה הרי הוא דומה לסל שאינו מבין הספרים שבתוכו.

ודאשתמש בתגא (כתר תורה) **חלף** (עבר מן העולם) - היינו המשתמש במי ששונה הלכות. ישתמש במי ששנה ד' סדרים ולא במי שלימדם לאחרים (ויש מפרשים שישתמש במי שלמד רק ד' סדרים במשניות ולא במי שלמד גם תלמוד שלהם).

ריש לקיש היה הולך בדרך והגיע לשלולית מים, בא אחד והרכיבו על כתיפו והעבירו, שאלו ריש לקיש אם למד מקרא והשיבו הן, שאלו אם שנה משניות והשיבו ששנה ד' סדרי משנה. אמר לו ריש לקיש: חצבת לך ד' הרים ונושא אתה את ריש לקיש על כתפך, הטילני למים. אמר לו שרוצה לשמשו, אמר לו: א"כ תלמד ממני ותשמש אותי כתלמיד, ולמדו ההלכה שבנות ישראל החמירו על עצמן שאפילו רואות טיפת דם כחרדל יושבות עליו שבעה נקיים.

תנא דבי אליהו, כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא, שנאמר 'הליכות עולם לו' - אל תקרי 'הליכות' אלא 'הלכות'.

מגילה דף כ"ט . יום ב' פרשת בשלח - ח' שבט תשפ"ב

דף כ"ט - ע"א

מבטלים תלמוד תורה ללוות כלה מבית אביה לבית חופתה, ולהוצאת המת כשאין שם כל צרכו, ומהו כל צרכו - לרב שמואל בר איניא משמיה דרב י"ב אלף גברים וי"ב אלף המכריזים שיבואו לכבדו, וי"א י"ב אלף גברים ומהם ו' אלף מכריזים. לעולא - שתהא מחיצת אנשים משער העיר עד בית הקברות שסופדים אותו שם. לרב ששת - נטילתה כנתינה בשישים ריבוא. וכל שיעורים אלו הם למי שקרא ושנה, אבל למי שלימד תלמידים אין לו שיעור. (ומי שלא קרא ושנה אין מבטלים תורה אלא כדי צורך קבורתו. תוס').

בואו וראו כמה חביבים ישראל לפני הקדוש ברוך הוא שבכל מקום שגלו שכינה עמהם, גלו למצרים... גלו לבבל... ואף כשעתידים ליגאל שכינה עמהם - שנאמר 'ושב ה' אלוקיך את שבותך' לא כתיב 'והשיב' אלא 'ושב'.

שכינה בבבל - לפעמים בבית הכנסת דהוצל ולפעמים בבית הכנסת דשף ויתיב שבנהרדעא (שבנאה יכניה וסיעתו מאבנים ועפר שהביאו עמהם מירושלים).

אביי כשהיה הולך בדרך והיה במרחק פרסה מבית הכנסת דשף ויתיב היה הולך להתפלל שם.

אבוה דשמואל ולוי היו יושבים בבית הכנסת דשף ויתיב ובאה השכינה ושמעו קול רגש עמדו ויצא. וכן היה מעשה ברב ששת, ולא יצא, ובאו מלאכים להפחידו, אמר לפניו: ריבונו של עולם, עלוב ושאינו עלוב יכול ואינו יכול (שהיה סגי נהור) מי נדחה מפני מי, אמר להם הקדוש ברוך הוא שיניחוהו.

'ואהי להם למקדש מעט' - לרבי יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל, לר"א זה ביתו של רב בבבל.

מתחילה היה אביי לומד בביתו ומתפלל בבית הכנסת, כיון ששמע למה שאמר דוד 'ה' אהבתי מעון ביתך' היה לומד בבית הכנסת שהיה מתפלל שם.

עתידים בתי כנסיות ובתי מדרשות שבבבל שיקבעו בארץ ישראל, שנאמר 'כי כתבור בהרים וככרמל בים יבוא' - שעבר כרמל את הים ללמוד תורה בשעת קבלת התורה, וקל וחומר לבתי כנסיות ומדרשות שקוראים ומרביצים בהם תורה.

'למה תרצדון הרים גבנונים' - יצאה בת קול ואמרה להם למה תרצו דין עם סיני, כולכם בעלי מומים (כמו שכתוב 'או גבן') אתם אצל סיני, שמי שמתגאה הרי הוא בעל מום.

קפנדריא - כשמה, כאומר בעוד שאקיף שורות הבתים (אדרי) אכנס דרך בית הזה ואקצר דרכי.

היתר קפנדריא דרך בית הכנסת - אם היה שם שביל קודם שנעשה בית הכנסת. או שנכנס שם על מנת שלא לעשותו קפנדריא, וכן כשנכנס להתפלל שם.

עלו עשבים בבית הכנסת שנחרב תולש ומניח אבל אינו תולש ומאכיל לבהמה.

בית הקברות אין נוהגים בהם קלות ראש מפני כבוד המתים, אין מרעין בהם בהמה, אין מוליכים בהם אמת המים אין מלקטים בהם עשבים, ואם ליקט שורפם במקומם.

דף כ"ט - ע"ב

משנה . ר"ח אדר שחל בשבת קוראים בו פרשת שקלים, חל ראש חודש באמצע השבוע מקדימים לקרוא פרשת שקלים בשבת שלפני ראש חודש, ומפסיקים בשבת שאחרי ראש חודש, בשניה זכור, בשלישית פרה, ברביעית החודש, בחמישית חוזרים לסדרם (יבואר בגמרא להלן ל':).

בכל מועד מפסיקים מלקרוא בעניין היום וקוראים מעין המאורע - בראש חודש, בחנוכה, בפורים, בתעניות, במעמדות, ביום הכיפורים.

באחד באדר משמיעים על הכלאים - שזמן זריעה הוא.

באחד באדר משמיעים על השקלים, שכתוב 'זאת עולת חודש בחדשו לחדשי השנה' - אמרה תורה חדש והבא קרבן מתרומה חדשה, וילפינן 'שנה' 'שנה' מ'ראשון הוא לכם לחדשי השנה' והיינו ניסן, וכיון שבניסן צריך להקריב מתרומה חדשה מקדימים וקוראים באחד באדר כדי שיביאו שקלים למקדש, ואפילו לרבן שמעון בן גמליאל שסובר ששואלים ודורשים רק ב' שבתות קודם לפסח - כיון ששולחנות יושבים במדינה בט"ו באדר מקדימים לפניהם ב' שבתות והיינו ר"ח אדר.

פרשת שקלים - לרב היינו 'צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי...' שבפרשה זו נאמרה המצוה להקריב מתרומה חדשה מא' בניסן, לשמואל היינו 'כי תשא...', שכתוב בו ג' תרומות אחת למזבח ואחת לאדנים ואחת לבדק הבית, ותניא בברייתא כשמואל.

לרב שפרשת שקלים היינו פרשת התמיד שנקראת גם בראש חודש - כשחל ראש חודש אדר בשבת שונה קריאתה מכל ראש חודש - שבכל ראש חודש קורא ששה בעניינא דיומא וא' בקריאה של ראש חודש, ובראש חודש אדר: למ"ד שמה ששנינו שאחר ארבע פרשיות חוזר לסדר והיינו סדר הפרשיות - קורא כל הקריאה בראש חודש, ולמ"ד שחוזר לסדר הפטרות - קורא ג' בעניינא דיומא וד' בראש חודש.

בפרשת שקלים מפטירין ב'יהוידע הכהן' שדומה לענין השקלים שכתוב ביה 'כסף נפשות ערכו'.

שבת פרשת שקלים שחלה בשבת הסמוכה לפרשה זו בין מלפניו בין מלאחריו - כופלים הקריאה בשתי השבתות, לשמואל - היינו פרשת כי תשא שזו זמנה, ולרב היינו לבני מערבא שהיו גומרים קריאת כל הפרשיות פעם אחת בשלושה שנים שיכולה להזדמן פרשת פנחס בשבת הסמוכה לשבת שקלים.

ראש חודש אדר שחל בשבת: לשמואל - מוציאים שלושה ספרי תורה, בראשון קוראים עניינו של יום, בשני של ראש חודש, ובשלישי כי תשא, לרב - די בשני ספרי תורה שקריאת ראש חודש ושקלים שוות.

ראש חודש טבת שחל בשבת מוציאים ג' ספרי תורה - באחד קוראים עניינו של יום, בשני של ראש חודש, ובשלישי של חנוכה.

ראש חודש טבת שחל בחול - לרבי יצחק נפחא קורין שלשה בקריאת ראש חודש ואחד בחנוכה, שתדיר קודם. וכן הלכה שראש חודש עיקר. לרב דימי דמן חיפה - שלושה בחנוכה ואחד בראש חודש, שראש חודש גורם שיקראו ד' לפיכך קריאתו ברביעית.

מגילה דף ל' . יום ג' פרשת בשלח - ט' שבט תשפ"ב

דף ל' - ע"א

פרשת שקלים שחל בפרשת תצוה - לרבי יצחק נפחא קורין ששה בפרשת תצוה ואחד בכי תשא, לאביי אין קריאת כי תשא ניכרת שנקראת משום פרשת שקלים, שהרי המשך הפרשה היא, אלא קורא ששה מתחילת תצוה עד 'ועשית כיור' שבפרשת כי תשא, וחוזר וקורא 'כי תשא' עד 'ועשית'.

פרשת שקלים שחל בפרשת כי תשא - לרבי יצחק נפחא קורא ששה מ'ועשית' עד ויקהל, ואחר כן קורא מ'כי תשא' עד 'ועשית', לאביי קורא ששה עד ויקהל, וחוזר וקורא מ'כי תשא' עד 'ועשית', וכן תניא בברייתא.

ראש חודש אדר שחל בערב שבת - לרב מקדימים פרשת שקלים לשבת שלפניה, שאם יאחרו יחסרו מימי שתי השבתות מהקריאה עד העמדת השולחנות בט"ו באדר, לשמואל - מאחרים לשבת שלמחרת, כיון שיום ט"ו חל בערב שבת אין מעמידים השולחנות עד יום א' בשבת (י"ז אדר). והביאה הגמרא שכבר נחלקו התנאים בזה.

פורים (י"ד) שחל בערב שבת - לרב מקדימים פרשת זכור לשבת הקודמת, כדי שלא להקדים עשיה לקריאה, לשמואל מאחרים לשבת שלמחרת, כיון דמוקפין עושים בט"ו אין כאן הקדמת עשיה לקריאה אלא קריאה ועשיה יחד בט"ו.

פורים (י"ד) שחל בשבת, לרב הונא גם לרב אין מקדימים, כיון שאינו מקדים עשיה לזכירה אלא יחדיו הם. לרב נחמן אליבא דרב וכן איתמר משמיה דרב - מקדימים לשבת הקודמת, שצריך להקדים זכירה לעשיה בעיירות.

זמן קריאת פרשת פרה אדומה: כשחל ראש חודש ניסן בשבת וקוראים בו ביום פרשת החודש - קוראים פרשת פרה בשבת שלפני ניסן, וכשחל ראש חודש ניסן באמצע השבוע שמקדימים לקרוא פרשת החודש בשבת שלפני ניסן - קוראים פרשת פרה בשבת שלאחר פורים.

שבת ראשונה שחל ראש חודש אדר בתוכה - קוראים כי תשא (שקלים) ומפטירים ביהוידע, שניה - כל שחל פורים בתוכה קוראים זכור ומפטירים 'פקדתי', שלישית - כל שסמוכה לפורים לאחריו קוראים פרה אדומה ומפטירים 'כה אמר ה' א-לוקים בראשון באחד לחודש', שבת רביעית שחל ראש חודש ניסן בתוכה אפילו בערב שבת - קוראים 'החודש הזה לכם'.

דף ל' - ע"ב

בשבת חמישית חוזרים לכסדרן (שתנן במתני' דף כ"ט.) - לר' אמי היינו לסדר הפרשיות, שבשבתות של ד' פרשיות אין קוראים אלא ארבע פרשיות אלו, לר' ירמיה היינו לסדר הפטרות, שבארבע פרשיות קוראים סדר הפרשיות כסדרן אלא שמפטירים מעין הד' פרשיות.

בתעניות שבימי שני וחמישי - בשחרית אין קוראים סדר הפרשיות, ואין לומר שיקראו בסדר הפרשיות, שהרי במנחה יקראו בשל תעניות - כיון שבבוקר מאספים בני אדם ובודקים ומזהירים אם יש בידם עבירה ויחדלו כדי שתתקבל התענית, לפיכך אין פנאי בשחרית לקרוא בתורה כלל.

סדר היום בתעניות: מהבוקר עד חצות היום - בודקים בעסקי בני העיר אם יש עבירה בידם, מחצות היום עד רבע קודם סוף היום - קוראים בתורה ומפטירים, ברבע האחרון של היום - מבקשים רחמים.

מגילה דף ל"א . יום ד' פרשת בשלח - י' שבט תשפ"ב

דף ל"א - ע"א

משנה . קריאת התורה במועדים:

בפסח - ביום ראשון (ושני בחו"ל) מדין המשנה וגמרא קוראים בפרשת מועדות שבספר ויקרא - 'שור או כשב או עז...', ומפטירים ביום ראשון בפסח גלגל (ביהושע) וביום השני בחו"ל בפסח יאשיהו (במלכים), **ובשאר ימות הפסח** מלקט וקורא מעניינו של פסח - מאפ"ו סימן: מ'שכו וקחו לכם צאן, א'ם כסף תלוה את עמי, פ'סל לך, ו'ידבר שבפרשת בהעלותך. ובשביעי של פסח קוראים 'ויהי בשלח', ומפטירים 'וידבר דוד' (שהיא שירה, ומדובר בה ביציאת מצרים), וביום טוב אחרון קוראים 'כל הבכור' ומפטירים 'עוד היום' (שמפלתו של סנחריב בליל פסח היתה). **ועכשיו נהגו** בקריאה על פי סדר זה: משך ('משכו') **תורא** ('שור או כשב...'), 'קדש (לי כל בכור') **בכספא** ('אם כסף'), 'פסל (לך...') **במדברא** (בהעלותך), **שלח** (פסח שני) **בוכרא** ('כל הבכור').

בעצרת - 'שבעה שבועות' (שבפרשת 'כל הבכור'), **ומפטירים בחבקוק** (שמדבר במתן תורה), **ולדעת אחרים - קוראים** 'בחודש השלישי', ומפטירים במרכבה (על שם גילוי השכינה בסיני). **וכעת שיש שני ימים** (בגולה) **קוראים ביום ראשון** כאחרים, וביום שני כדעה ראשונה.

בראש השנה - 'בחודש השביעי באחד לחודש' (שבפרשת 'שור או כשב'), **ומפטירים 'הבן יקיר'** (משום זכור אזכרנו רחם ארחמנו). וי"א שקורין 'וה' פקד את שרה' ומפטירים בחנה (שפקידתה הייתה בראש השנה). **וכעת שיש שני ימים נוהגים** לקרוא ביום ראשון כיש אומרים, וביום שני קוראים 'והאלוקים ניסה את אברהם' (כדי שיזכור לנו היום עקידת יצחק), ומפטירים 'הבן יקיר'.

ביום הכיפורים - 'אחרי מות' ומפטירים 'כי כה אמר ה' רם ונשא' (שמדבר בתשובה), **ובמנחה קוראים בעריות** (שמי שיש לו עבירה שנפשו של אדם מחמדתן ויצרו תוקפו - יפרוש) **ומפטירים ביונה.**

בסוכות - בשני ימים טובים הראשונים (בחו"ל) בפרשת המועדות שבתורת כהנים ('שור או כשב'), **ומפטירים ביום** ראשון 'הנה יום בא לה'' (שכתוב בו 'לחוג את חג הסוכות'), **וביום שני 'ויקהלו אל המלך שלמה'** (שחנוכת הבית הייתה בחג הסוכות). **ושאר כל החג קוראים בקרבנות החג. ביום טוב האחרון קוראים 'עשר תעשר'** (בחו"ל) **לפי שיש בה** מצוות וחוקים הרבה הנוהגות בחג בזמן האסיף ועוד מצוות, ומפטירים 'ויהי ככלות שלמה' (שביום השמיני שלח את העם), **למחר קוראים 'וזאת הברכה' ומפטירים 'ויעמוד שלמה'.**

בשבת חול המועד בין בפסח בין בסוכות קוראים 'ראה אתה' (בפרשת כי תשא) **שיש שם מצוות שבת ורגלים וחול** המועד. בפסח מפטירים העצמות היבשות (שיצאו ממצרים לפני הקץ), **ובסוכות מפטירים 'ביום בא גוג'.**

בחנוכה קוראים בנשיאים, ומפטירים בנרות זכריה, ואם יש ב' שבתות מפטירים בשניה בנרות שלמה.

בפורים - 'ויבא עמלק'.

בראשי חדשים - 'ובראשי חדשיכם', ראש חודש שחל בשבת מפטירים 'והיה מידי חודש בחדשו', ואם חל למחרת השבת מפטירים ב'מחר חודש'.

כל מקום שאתה מוצא גבורתו של הקדוש ברוך הוא שם אתה מוצא ענוותנותו, כתוב בתורה ושנוי בנביאים ומשולש בכתובים.

דף ל"א - ע"ב

ראש חודש אב שחל בשבת מפטירים 'חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח', אמר הקדוש ברוך הוא, לא דיין להם לישראל שחוטאים לפני, אלא שמטריחים אותי לידע איזו גזירה קשה להביא עליהם.

בתשעה באב - מעיקר הדין קוראים לשיטת אחרים 'ואם לא תשמעו לי', לר' נתן בר יוסף 'עד אנא ינאצוני העם הזה', וי"א 'עד מתי לעדה הרעה הזאת', ומפטירים ב'איכה הייתה לזונה'. אך נהגו לקרוא 'כי תוליד בנים' ומפטירים ב'אסוף אסיפם'.

במעמדות קוראים בראשית - שאלמלי מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ, שנאמר 'אם לא בריתי יומם ולילה חוקות שמים וארץ לא שמתי'.

'ויאמר, ה' אלוקים במה אדע כי אירשנה' - אמר אברהם לפני הקדוש ברוך הוא: ריבונו של עולם, שמא ח"ו ישראל חוטאים לפניך ואתה עושה להם כדור המבול וכדור הפלגה, אמר לו: לאו, אמר לו: ריבונו של עולם, במה אדע - ללמד דבר שיתכפר בו עוונותיהם, אמר לו: קחה לי עגלה משולשת וגו', אמר לו: ריבונו של עולם, תינח בזמן שבית המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם. אמר לו: כבר תיקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקוראים בהם מעלה אני עליהם כאילו מקריבים לפני קרבן ומוחל אני על כל עוונותיהם.

אין מפסיקים בקללות - לרבי אסי שכתוב 'מוסר ה' אל תמאס', והמפסיק מראה שקשה לו קריאתם, לריש לקיש - לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות, ולכן מתחיל בפסוק שלפניהם ומסיים בפסוק שלאחריהם.

בקללות שבתורת כהנים אין מפסיקים, שנאמרו בלשון רבים, ומשה אמרם מפי הגבורה, אבל בקללות שבמשנה תורה מפסיקים, שבלשון יחיד נאמרו ומשה אמרם מפי עצמו.

עזרא תיקן להן לישראל שיהיו קוראים קללות שבתורת כהנים קודם עצרת, ושבמשנה תורה קודם ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה, שגם עצרת ראש השנה היא שדנים בה על פירות האילן.

אם יאמרו לך זקנים סתור וילדים בנה - סתור ואל תבנה, מפני שסתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה, כמו שמצינו ברחבעם בן שלמה שלא שמעו לעצת הזקנים ועל ידי זה נחרב בית המקדש.

קריאת התורה בשבת במנחה ובשני וחמישי: לרבי מאיר - במנחה מתחילים במקום שהפסיקו שחרית, וממקום שהפסיקו במנחה קוראים בשני, וממקום שהפסיקו בשני קוראים בחמישי. לרבי יהודה - מקום שמפסיקים בשבת שחרית, שם קוראים במנחה ובשני וחמישי ובשבת הבאה, וכן הלכה.

מגילה דף ל"ב . יום ה' פרשת בשלח - י"א שבט תשפ"ב

דף ל"ב - ע"א

קודם הקריאה פותח הספר תורה ורואה, ולרבי מאיר גולל ומברך, שלא יאמרו ברכות כתובים בתורה, ומטעם זה אמר עולא שהקורא בתורה לא יסייע למתורגמן. לרבי יהודה - פותח ורואה ומברך, שדווקא בתרגום יש מקום לטעות ולומר שכתוב בתורה אך בברכות אין מקום לטעות.

הלוחות (י"א כריכות ספרים) **והבימה שהיו עושים למלך** - אין בהם משום קדושה.

הגולל ספר תורה יעמידנו כנגד התפר - ששם ראוי להדקו יפה.

הגולל לבדו ספר תורה כשמונח הספר על ברכיו - גולל העמוד שהוא חוצה לו לצד פנים, שאם יאחז עמוד הפנימי ויגלול לצד חוץ יפתח החיצון ויפול לארץ. וכשגמר לגלול יאחז בפנימי ויהדקו אל החיצון, שאם יהדק החיצון אל הפנימי הרי הוא מכסה הכתב בזרועותיו, ומצוה להראות הכתב אל העם בשעה שמהדק.

הגדול גולל הספר תורה, ומקבל שכר כנגד כולם.

משתמשים בבת קול לדעת אם להתחיל דבר, והיינו כששמע קול גברא בעיר וקול איתתא במדבר, וכפלה הבת קול הן או לאו.

'וגם אני נתתי להם חוקים לא טובים' - לרבי יוחנן היינו כל הקורא בלא נעימה ושונה בלא זמרה, לרב משרשיא היינו שני תלמידי חכמים היושבים בעיר אחת ואין נוחים זה לזה בהלכה.

כל האוחז ספר תורה ערום נקבר ערום בלא אותה מצוה (עי' תוס').

מוטב שיגלול המטפחת סביב הספר תורה, ולא יגלול הספר תורה סביב המטפחת, מפני כבוד התורה.

'וידבר משה את מועדי ה' אל בני ישראל' - מצוותם שיהיו קוראים אותם כל אחד בזמנו.

משה תיקן להם לישראל שיהיו שואלים ודורשים בעניינו של יום - הלכות פסח בפסח הלכות עצרת בעצרת הלכות חג בחג.

הדרן עלך מסכת מגילה

והדרן עלן . דעתן עלך ודעתן עלן . לא נתנשי ולא תתנשי לא בעלמא הדין ולא בעלמא דאתי .

כל הזכויות שמורות ©